

ten opzichte van Rusland, waar beperkingen aan de voorjaarsjacht zijn gesteld en de ganzen in de broedperiode beschermd worden? De nota 'Jacht en wildbeheer' zal hierin hopelijk verbetering brengen.

Structurele opvang

Voor de kwetsbare soorten is het beleid gericht op het creëren van structurele opvang. Het nieuwe aan dit beleid is echter geenszins duidelijk. Opvang van ganzen in relatienota-beheersgebieden is sinds enkele jaren, na herhaalde verzoeken hiertoe, al mogelijk. Planologische bescherming van de ganzengebieden is een terechte continuering van het beleid uit het Structuurschema Natuur- en Landschapsbehoud.

Alleen in natuurgebieden, als de beheersdoelstellingen het toelaten, kan enige ruimte geboden worden. We moeten daarover echter niet te optimistisch zijn, want al zouden we grote delen van deze gebieden ten behoeve van de ganzen beheren, dan nog kunnen ze daar niet altijd terecht.

Zo kunnen de rotganzen in het waddengebied niet geheel worden opgevangen in de kwelders en op het wad zelf. De rotganzen zijn in maart/april aangewezen op cultuurgrasland, omdat het kweldergras later op gang komt. Vooral in het vroege voorjaar ontstaan hier problemen, die alleen op Texel redelijk zijn opgevangen, omdat daar de Hoeve Zeeburg voor de ganzen beheerd wordt. Ook op de andere eilanden dienen daarom tijdelijke fourageergebieden te worden ingesteld in de agrarische polders. Door middel van een verjaagplan kan geprobeerd worden de ganzen daar te concentreren. Wij pleiten voor een opzet van regionale projecten waarin boeren en natuurbeschermers en zo nodig ook jagers samenwerken, waarbij financiële steun van de overheid onmisbaar is. Juist deze financiën ontbreken in de nota! De kosten van de regionale projecten mogen nl. niet de kosten van de schadevergoeding te boven gaan. Op die manier is geen enkele boer te interesseren voor een aparte regeling!

Daarbij komt dan nog dat het ministerie bijzonder hardnekkig blijft vasthouden aan de mogelijkheid van afschot tijdens het verjagen, ook van kwetsbare soorten!

Het verlenen van afschotvergunningen bij verjaagacties van rotganzen op Texel en Terschelling is door de Raad

van State afgewezen, o.a. vanwege strijdigheid met de EG-vogelrichtlijn.

Verjaging is onderdeel van het beheer van ganzen in gedooggebieden. Er moeten in de buurt wel alternatieve voedselterreinen beschikbaar zijn, omdat verjagen anders averechts werkt. Het is niet bewezen dat het gebruik van het geweer effectiever is dan andere verjaagmiddelen.

Wat blijft er dan nog over van die 'structurele opvang'?

Medewerking boeren nodig

De problemen met de niet kwetsbare soorten lijken opgelost te worden door ze te verjagen naar minder schadegevoelige percelen. Maar wat, als die er in de omgeving niet zijn? En bovendien is de schade aan grasland, wat door de minister gerekend wordt tot de minder schadegevoelige gronden, soms toch aanzienlijk. Voor de schade stelt het ministerie zich garant. Dit lijkt echter een oplossing voor een technisch-financieel probleem, want tot op heden werden de boeren ook altijd uitbetaald.

Alleen worden bij de financiering nu de jagers te hulp geroepen, die voor hun jachtakte f 25,00 extra moeten betalen in verband met ganzenschade! Dit lijkt ons het paard achter de wagen spannen, want de jagers zullen voor dit geld ook echt ganzen willen schieten. Beter ware het ook voor de niet kwetsbare soorten op zoek te gaan naar inpasingsmogelijkheden van ganzen in de agrarische bedrijfsvoering. Hierbij moet een financiële vergoeding, ook buiten relatienotagebieden, in het vooruitzicht worden gesteld. Het ministerie lijkt echter niet echt te beseffen dat de medewerking van de boeren in grote delen van Nederland onontbeerlijk is voor een werkelijke ganzenbescherming. Het Natuurbeleidsplan geeft ons inziens voldoende financiële mogelijkheden om een ganzenbeheer uit te voeren, dat gebaseerd is op beschermende maatregelen en niet op schadevergoedingskosten. Wellicht is het in dit verband een positief teken dat de staatssecretaris de Kamercommissie heeft toegezegd 'een nadere studie uit te voeren naar de haalbaarheid van een gedoogvergoeding voor boeren die bereid zijn ganzen op hun gronden op te vangen'. Wat ons betreft hoeft die studie niet zó lang te duren, dat nog jaren gewacht moet worden met de daadwerkelijke invoering van zo'n vergoeding.

Door alle activiteiten als de brochure 'Grazende vogels op boerenland' (Centrum voor Landbouw en Milieu + Waddenvereniging), de film 'Ganzenproblemen' van Musch en Tinbergen die momenteel op boerenavonden wordt vertoond en de regionale initiatieven zowel in Zeeland als in het noorden, zijn de boeren en natuurbeschermers en soms ook de jagers, al veel verder met het oplossen van de ganzenproblematiek dan de overheid. Sterker nog, het nu voorgestelde beleid frustreert de oplossingen die regionaal zijn bedacht. De ganzen verdienen meer ruimte.

Literatuur

- Ebbinge, B. S., 1987. Welke factoren bepalen de grootte van een ganzenpopulatie? De Levende Natuur 88 (5): 186-193.
Ogilvie, M., 1978. Wild geese. Poyser Berekampsted.
Owen, M., 1980. Wild geese of the world. Batsford, London.

Summary

Comment on the government's policy on geese

Although the Memorandum 'Room for Geese' was already announced in 1984 and the organisations of nature conservation have done proposals even with the organisations of farmers and hunters, the policy which has been published now could have had much more 'room for geese'.

The two main complaints are that too little will be done with regard to hunting geese. The other complaint concerns the compensation of the damage of grasslands. Farmers will not receive enough money to allow and to do something for the geese on their lands. Still it is very important to achieve a good cooperation between organisations of nature conservation, farmers and hunters. In different regions much has been achieved already despite the government's policy. The geese should have more room ...

Drs. A. Woudstra & J. Philippona
Werkgroep Rotgans,
Landelijke Vereniging tot Behoud
van de Waddenzee,
Postbus 90
8860 AB Harlingen

R. Hofstede, J.P. Bakker & R. van Diggelen

Het Friesche Veen:

mogelijkheden voor vegetatie-ontwikkeling

Het Friesche Veen is een laagveengebied van ca 30 ha in de benedenloop van de Drentsche A. Het is aan het begin van de vorige eeuw verveend.

In dit artikel wordt ingegaan op de ontwikkeling van de vegetatie in dit gebied, waarbij wordt aangegeven welke stadia in de successie momenteel aanwezig zijn. Door vergelijking met gegevens uit de literatuur zijn ontbrekende stadia opgespoord. Waardoor wordt het ontbreken van deze stadia veroorzaakt? De nadruk valt in dit onderzoek op hydrologische factoren en de zaadvoorraad in de bodem.

Ontstaan

Het gebied is te vinden net ten zuiden van het veel grotere Paterswoldermeer, tussen Haren en Paterswolde, in het uiterste noorden van Drenthe (fig. 1). De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland heeft het Friesche Veen in 1985 aangekocht. Zij beschouwt het gebied als 'in landschapelijk opzicht zeer fraai door de afwissel-

ing van open water, met structuurrijk broekbos begroeide legakkers en petgaten'. Voor het bos wordt een beheersvorm niets doen voorgestaan, voor de restanten verruigd grasland de ontwikkeling van een levensgemeenschap van gevarieerd ruigthooiland (Kempe, 1989).

Hoewel het Friesche Veen nu als laagveen wordt gekarakteriseerd is dat niet altijd zo geweest. Grondboringen

tonen aan dat het gedurende lange tijd voedselarm hoogveen is geweest (fig. 2). Aangenomen kan worden dat onder invloed van een postglaciale transgressiefase van de zeespiegel, waardoor ook het waterpeil van de Drentsche A steeg, dit hoogveen 'verdrongen' is: aanvankelijk werd het gedurende vele eeuwen enkel gevoed door oligotroof (nutriëntarm) infiltratiewater, later grotendeels door eu-